Cena 50 hal.

Nowy Dziennik wychodzi codziennie rano, — także w poniedziałki.
Adres redakcyi i administracyi Kraków, ul. Stradom 13.
Nr telefonu 279. w nocy 1556.
Rękopisów nie zwraca się.
Konto czek P. K. O. Nr. 141.123.
Nakładem Galicyjskiej Spółki Wydawniczej w Krakowie.

Nowy Dziennik

Cena 50 hal.

Prenumerata w Krakowie mies. 12 K. kwart. 35 Kor. z odnoszeniem do domu mies. 14 Kor. kwart. 41 Kor.
Na prowincyi 14, kwart. 41 K.
Za granicą: mies. 16 Kor kwart. 47 Kor. Cena ogłoszeń: 40 h. za 1 mm. 2-szp.
Zawiadomienia ślubne i gratulacye: 20 koron.

Rok II. | Kraków, niedziela 17 sierpnia 1919. | Nr. 172

Pierwszy budżet palestyński.

Kraków, 15 sierpnia.

Leży przed nami budżet wszechświatowej organizacyi syońskiej, zawierający jako część składową b u d ż e t p a l e s t y ń s k i. Jest to pierwszy budżet palestyński, w którym organizacya syońska bierze na siebie obowiązek pokrycia wydatków, połączonych z zarządem całego szeregu instytucyi publicznych. Nie można porównywać budżetu palestyńskiego z budżetem innych państw; nie zawiera bowiem wyczerpującego zestawienia wszystkich wydatków, jakie instytucye żydowskie inwestować będą w ciągu bieżącego roku administracyjnego w Palestynie, nie zawiera dalej zestawienia dochodów, potrzebnych na pokrycie wydatków, ale jest to raczej tylko skromne zestawienie kilkunastu pozycyi, które przecież rzucają bardzo charakterystyczne światło na pracę, jaką sobie kierownictwo organizacyi wytyczyło na rok bieżący w Palestynie.

Przypatrzmy się bliżej niektórym cyfrom. Z ogólnej sumy 491,873 funtów szterl. tj. około 60 milionów koron przeznaczono dla Palestyny 417.400 f. szt. tj. około 50 milionów koron. Suma ta została rozdzieloną pomiędzy poszczególne departamenty — niejako ministerstwa, a mianowicie: departament polityczny, dla spraw wewnętrznych, skarbu, wychowania, rolnictwa, robót publicznych, pracy, handlu i przemysłu, zdrowotności publicznej, opieki socyalnej.

Najpoważniejszą jest kwota przeznaczona dla departamentu robót publicznych — czyli kolonizacyi. Wynosi ona łącznie z akcyą odbudowy kraju i akcyą ratunkową na rzecz Jemenitów, 171.000 f. szt. tj. 20 i 1/2 miliona kor. Kwota ta ma być obróconą: 1) na zbadanie kraju, stosunków wodnych, sposobów wykorzystania sił wodnych, wypracowanie planów i projektów prac publicznych, opracowanie planu zalesienia kraju i użyźnienia terenów piaszczystych. (Wydatek 27 miliona kor).

2) na założenie biur informacyjnych, któreby udzielały powstającym przedsiębiorstwom informacyi, przeprowadzały badania wstępne i opracowywały plany takich przedsiębiorstw. (Wydatek 24 miliona kor),

3) na wypracowanie planów i projektów stacyi zbornych, kuchni ludowych, stacyi sanitarnych, baraków i innych prowizorycznych sposobów pomieszczenia dla rozpocząć się mającej większej imigracyi do kraju. (Wydatek 24 miliona kor.),

4) na kształcenie fachowego personalu dla robót rolniczych i ogrodniczych, zwłaszcza dla wielkiej ilości imigrować mających robotników niekwalifikowanych, urządzenie stacyi doświadczalnych dla rolnictwa, warzywnictwa i ogrodnictwa, urządzenie rolniczej szkoły wędrownej, wzmocnienie już istniejących w kraju spółek i kooperatyw robotniczych, urządzenie małych farm dla warzywnictwa, hodowli drobiu specyalnie dla dziewcząt (Wydatek 12 milionów kor.),

5) na odbudowę kraju i polepszenie bytu Jemenitów. (Wydatek 1 mil. kor.).

Z powyższego widać, że budżet departamentu prac publicznych przewiduje w bieżącym roku administracyjnym tylko r o b o t y p r z y g o t o w a w c z e dla późniejszej imigracyi i tzw. »Notstandsarbeiten«. Nie są natomiast objęte budżetem te roboty publiczne, które organizacya syońska będzie musiała wykonać, by kraj technicznie okupować i skolonizować. Na to oczywiście będą potrzebne miliardowe sumy, które czyto w drodze pożyczki państwowej, czyto narodowej, po rozstrzygnięciu politycznego stanowiska Palestyny i kwestyi jej administracyi zostaną niewątpliwie zebrane.

Bardzo poważną jest kwota przeznaczona dla departamentu wychowawczego t. j. ministerstwa oświaty. Wynosi ona 102,000 f. szt. t. j. około 12 i 1/4 miliona koron. Departament ten, na czele którego stoi jeden z najdzielniejszych przywódców naszych p. Dr. Schmarjahu L e w i n, ma niewątpliwie bardzo ważne zadanie do spełnienia; organizację i utrzymanie całego szkolnictwa palest. i hebraizacyę imigrantów żyd. do Palestyny. Praca tego departamentu będzie się rozciągać również na golus za pośrednictwem urzędów wychowawczych w każdym kraju i za pomocą odpowiednich publikacyi. Siedzibą departamentu jest L o n d y n; w Palestynie istnieje natomiast jako organ wykonawczy „W a a d H a c h i n u c h“, który sprawuje bezpośrednio cały nadzór nad szkolnictwem, opracowuje podręczniki szkolne, buduje i zakłada nowe szkoły, przyjmuje nauczycieli etc. Budżet wykazuje 91 szkół już istniejących z 9264 uczniami i uczenicami, co czyni 75% wszystkich dzieci żyd. w Palestynie. Charakterystycznem jest, iż także wszystkie szkoły ortodoksyjne w Jerozolimie, Jaffie, Petach-Tikwah, Ekron i t. d. poddały się władzy „Waad Hachinuch“ i są obecnie przez organizacyę syońską utrzymywane. Gimnazyum hebrajskie w Jerozolimie zostało z powrotem otworzone. Założono też cały szereg freblówek dla dzieci. Ze sumy 12 1/4 miliona przeznaczono 8 i 1/2 miliona koron na utrzymanie już istniejacych szkół, a resztę tj. 3 i 3/4 miliona K. na założenie nowych szkół.

Poważną jest także suma przeznaczona dla departamentu zdrowia publicznego. Jego organem w Palestynie jest komisya medyczna. Wydatek na ten cel wynosi 84,000 f. szt. Dotąd wydatki komisyi medycznej pokrywała amerykańska organizacya syońska. Zadaniem Komisyi medycznej jest zwalczać wszelkie choroby zakaźne, jak malaryę, trachomę, zakładać szpitale, ambulatorya, apteki, ambulatorya dentystyczne, kliniki położnicze, kursa dla pielęgniarek, instytut bakteryologiczny i td. Zadaniem tej komisyi będzie też wprowadzenie rozmaitych środków zaradczych, by w razie większej imigracyi wykluczyć wprowadzenie do kraju chorób zakaźnych.

Kwoty przeznaczone w budżecie dla innych departamentów są znacznie mniejsze. Przeznaczone są w pierwszym rzędzie na dawanie inicyatywy w pracach około odbudowy i odrodzenia gospodarczego kraju, na zakładanie biur informacyjnych i opracowanie planów i projektów dla rozwoju przemysłu, handlu i sztuki, straży bezpieczeństwa, policyi, na zasiłki dla rodzin żołnierzy żyd. i td.

Przeglądając zestawienie cyfrowe budżetu wpada w oko bardzo dla nas i naszej przyszłej pracy społecznej w Palestynie charakterystyczny fakt. Podczas gdy w budżetach innych państw nietylko w czasie wojny, ale też i pokoju największą sumę pochłaniało wojsko oraz wydatki na zbrojenia, to w naszym pierwszym budżecie największemi wydatkami są kwoty przeznaczone na prace publiczne, s z k o l n i c t w o i z d r o w o t n o ś ć p u b l i c z n ą. Na straż bezpieczeństwa, policyę, zasiłki wojskowe etc, wyznaczono tylko znikomą kwotę 12,000 f. szt. tj. 144,000 koron. Pierwszy budżet nasz jest zatem bardzo ważną wytyczną dla naszej przyszłej gospodarki państwowej. Nowo powstające państwa w Europie budują swoją władzę i potęgę na militaryzmie, nasza odradzająca się siedziba narodowa na oświacie ludu i zdrowotności publicznej!

Dr. R. Rosenblüth.

Autentyczny tekst instrukcyi Wilsona do Morgenthaua.

Tekst „Kuryera Warszawskiego“ wyssany z palca!

Telefonem od naszego korespondenta.

Warszawa. Wobec redaktorów żydowskich pism warszawskich oświadczył senator Morgenthau, że tekst instrukcyi Wilsona do niego, podany przez »Kuryer Warszawski«, **jest od początku do końca wyssany z palca**. Dokument podobny, jakoteż rzekoma instrukcya wogóle nie istnieją, oświadczył Morgenthau, natomiast pokazał Morgenthau instrukcyę, którą otrzymał przed wyjazdem do Polski oficyalnie od sekretarza stanu Lansinga na polecenie prezydenta Wilsona. Instrukcya ta brzmi dosłownie:

Paryż, 30 czerwca 1919.

Kochany Panie Morgenthau!

Przed Pańską pracą przygotowawczą w Paryżu dla misyi swojej w Polsce chciałbym poczynić kilka uwag odnośnie do charakteru misyi, jaką prezydent Panu poruczył.

Prezydent po zaznajomieniu się z rozmaitemi sprawozdaniami o sytuacyi w Polsce, nabrał przekonania o potrzebie wysłania komisyi do Polski celem zbadania sprawy żydowskiej.

Stanowisko prezydenta zostało poparte p r o ś b ą r z ą d u p o l s k i e g o, wyrażoną za pośrednictwem p. Paderewskiego, ażeby wysłaną została misya amerykańska, celem zbadania prawdy o rozmaitych sprawozdaniach odnośnie do tego kraju. P. Gibson, ambasador amerykański w Polsce, zażądał też niedawno wysłania komisyi do Polski i podał w zarysach cel jaki jego zdaniem misya ma się starać osiągnąć.

Pożądanem jest, ażeby misya ta szczegółowo zbadała wszystkie sprawy, odnoszące się do stosunków Żydów i Polaków. To pociągnie za sobą oczywiście dokładne śledztwo rozmaitych pogromów i innych ekscesów, które miały miejsce, bojkotu ekonomicznego i innych metod prześladowania Żydów. Stwierdzenie prawdy odnośnie do tych spraw nie jest atoli celem samym dla siebie. To jest koniecznem jedynie, aby wyszukać główną przyczynę ekscesów i rozruchów z celem wyszukania możliwego środka zaradczego. Jak Panu wiadomo, ożywiony jest rząd amerykański przyjaznem życzeniem pomagania wszystkim elementom w nowej Polsce, chrześcijanom, zarówno jak i Żydom.

Jestem przekonany, że środki przedsięwzięte dla polepszenia warunków życia Żydów, przyniosą także korzyść drugiej części ludności i odwrotnie, wszystko, co uczynionem zostanie dla ogólnego dobra Polski jako całości, będzie także korzystnem dla rasy żydowskiej.

Jestem pewny, że członkowie Pańskiej misyi przystępują do sprawy z dobrą intencyą, wolni od wszelkich przesądów, dla tej lub owej strony, z życzeniem odkrycia prawdy i znalezienia niektórych skutecznych środków, celem poprawienia sytuacyi, co do której wszyscy przyjaciele Polski są zaniepokojeni.

Tuszę Kochany Panie Morgenthau, że misya Pańska przyniesie dobre rezultaty.

Życzliwy przyjaciel Pański

Robert Lansing.

Wyjazd Morgenthaua do Brześcia.

Warszawa. (Telefonem). Dziś rano wyjeżdża Morgenthau z p. Johnsonem i kapitanem Crossem do Brześcia Litewskiego. Stamtąd udadzą się oni do Pińska, Kowla, Włodzimierza Wołyńskiego, Porycka i Lublina.

Franfurter o Żydach polskich.

Warszawa. (Telefonem) Paryski korespondent »Jidiszes Volk« miał rozmowę z prof. Frankfurterem, który po przybyciu z Polski oświadczył, że jest dumny z Żydów polskich, którzy objawiają silną wolę polityczną.

Wyjazd delegacyi Galicyi wschodniej do Paryża.

Warszawa. (Tel. wł.) Sprawa Galicyi Wschodniej rozważana jest ponownie w Paryżu w podkomitecie komisyi do spraw polskich. Należą do niego: jen. Lerond (Francya), prof. Lord (Ameryka), Bourdeillon (Anglia), Toretto (Włochy) i przedstawiciel Japonii.

Wobec tego wyjeżdża dziś powtórnie do Paryża delegacya Galicyi Wschodniej, złożona z posła J. Dąbskiego i adw. dr Loewenherza.

Ekscesy antyżydowskie w Berlinie.

Berlin, Tel. wł. W zachodniej dzielnicy Berlina przyszło wczoraj do ekscesów antyżydowskich. Banda nosiła plakat z odezwą wzywającą do czytania pism antysemickich. Gdy jeden z przechodniów zerwał odezwę, został przez tłum pobity. Przyszło do starcia, podczas którego padło wiele strzałów rewolwerowych. Kilka osób zostało rannych, niektórzy ciężko ranni. Policya dopiero po dłuższych rokowaniach, zdecydowała się wziąć napadniętych w obronę.

Palestyna oficyalnie uznana siedzibą narodu żydowskiego.

Wiedeń. (Tel. wł.) „Neues Wiener Journal“ donosi z Hagi. Londyńskie Biuro Centralne Organizacyi syonistycznej otrzymało 6 sierpnia odpis telegramu, wysłanego przez rząd angielski do urzędów angielskich w Palestynie. W telegramie tym poleca się urzędom liczyć się z Palestyną, jako siedzibą narodu żydowskiego, jako z faktem dokonanym.

Urzędnicy mają w tym duchu obchodzić się z Żydami i przedewszystkiem nie dać się wprowadzić w błąd przez to, że Żydzi chwilowo są w Palestynie w mniejszości. (Dotychczas nie otrzymaliśmy potwierdzenia tej wiadomości. P. R.).

Nowy minister handlu i przemysłu.

Warszawa. (Tel. wł.). Onegdaj rozpoczął urzędowanie następca p. Hąci minister przemysłu i hadlu p. Ignacy Szczeniowski.

P. Szczeniowski, przemysłowiec polski na Ukrainie naddnieprzańskiej, należy do pionierów cukrownictwa na Rusi, gdzie był wiceprezesem Wszechrosyjskiego Towarzystwa Cukrowników, ostatnio zaś prezesem Związku przemysłu, handlu, finansów i rolnictwa nad Dnieprem (tzw. »Prototisu«) za czasów hetmana Skoropadskiego.

P. Szczeniowski nie jest wprawdzie członkiem żadnego stronnictwa, ale należy do obozu prawicowego.

Seyda — ministrem dla dzielnicy poznańskiej.

Warszawa. Tel. wł »Gazeta Warszawska z 14 bm. donosi: Na propozycyę rady Ministrów Naczelnik Państwa powierzył stanowisko pierwszego ministra w b. dzielnicy pruskiej posłowi Władysławowi Seydzie, b. prezesowi Koła Polskiego w Berlinie.

W najbliższych dniach mianowanie zostanie urzędowo ogłoszone.

Min. Seyda przyjechał wczoraj z Poznania i obejmie urzędowanie w tych dniach.

Niemcy oddadzą Polsce ziemie z końcem września.

Poznań, PAT. Na zjeździe socyal demokratów, który się odbył w Bydgoszczy, komisarz państwowy, Gehl, oświadczył, że rokowania polsko niemieckie w Berlinie mają ustalić termin oddania ziem, przyznanych Polsce, na koniec września, albo na początek października.

W sprawie Górnego Śląska.

Bazylea. PAT. »Daily Mail« donosi, że Najwyższa rada postanowiła, że Górny Śląsk w czasie trwania zarządu ententy nie będzie oddzielony od Niemiec.

List b. cesarza Karola do arcyksięcia Józefa.

Wiedeń. (Tel. wł.) Wiedeński kor. »Berliner Tagblatt« dr. Leo Lederer donosi swemu pismu: Autentycznie. Z Budapesztu nadchodzą autentyczne wiadomości, że na zamek w Budzie przybył przedwczoraj kuryer z odręcznem pismem b. cesarza Karola do arcyks. Józefa. W piśmie tem wskazuje b. cesarz na to, że jest on jeszcze ciągle prawowicie ukoronowanym królem Węgier. Aż do chwili swego powrotu, porucza on arcyks. Józefowi palatynat t. j. zastępstwo nieobecnego króla węgierskiego i jako szef domu Habsburgów wyraża arcyks. Józefowi swoje podziękowanie za usługi wyświadczone dynastyi. B. cesarz pozostawia w swem piśmie arcyks. wolny wybór chwili stosownej do opublikowania tegoż mandatu.

Hr. Karolyi nie wstąpi do gabinetu węgierskiego.

Wiedeń. (Tel. wł.) Korespondencya »Express« donosi, że hr. Michał Karolyi, który bawi w Pradze, oświadczył, że do obecnego rządu węgierskiego nie wstąpi. Hr. Karolyi zaprzeczył również wiadomości, jakoby miał zostać posłem węgierskim w Pradze. O kierowniku węgierskiego gabinetu Friedrichu wyraził się, że był zawsze skrajnym radykałem i zasadniczym przeciwnikiem zarówno Habsburgów wogóle, jak arcyks. Józefa w szczególności.

Arc. Józef a rząd szegedyński.

Kraków. PAT. Radio z Nauen. Dzięki mianowaniu dotychczasowego komendanta w Szegedynie naczelnym wodzem całej armii węgierskiej i generała Soosa szefem jego sztabu, zapewnił sobie arcyks. Józef wierność oficerskich pułków w Szegedynie jako gwardyi przybocznej.

Anglia nie popiera Karola?

Wiedeń. Tel. wł. »Südslawische Korrespondenz« donosi ze źródeł angielskich, że wiadomość, jakoby Anglia popierała na tron węgierski b. cesarza Karola jest czczym wymysłem.

To samo odnosi się do wiadomości o bliskiej podróży Karola do Anglii. Tyle jest prawdy w stosunkach Karola do Anglii, że po wyjeździe z Austryi podziękował on Anglii za pomoc, jakiej mu użyczyła gdy opuścił Wiedeń. Był to jednak akt czysto towarzyski bez znaczenia politycznego.

Zmiana stanowiska koalicyi wobec Rumunii?

Berlin, Tel, wł. »Deutsche Allg. Ztg« donosi z Zurychu, że z autentycznych źródeł podają wiadomość, jakoby koalicya zmieniła dotychczasowe stanowisko względem Rumunii.

»Matin« donosi, że koalicya zupełnie zrezygnowała z pierwotnego swego zapatrywania na kwestyę węgierską na rzecz Rumunii.

»Echo de Paris« stwierdza również, że obsadzenie Węgier przez Rumunię będzie uznane. Na razie jednak dla zachowania pozorów decyzya będzie czas pewien jeszcze wstrzymana. W dalszym ciągu donosi wspomniany dziennik, że koalicya postanowiła zachować rezerwę wobec rządu arcyks Józefa aż do chwili, kiedy pozna jego program.

Aresztowanie agenta Kuna we Wiedniu.

Wiedeń, PAT. Dzienniki donoszą, że w pewnem sanatoryum w Wiedniu został aresztowany komunista węgierski, główny agent Beli Kuna, którego zadaniem było wywołać w Wiedniu rewolucyę komunistyczną.

Wiedeń, (Tel. wł.) Aresztowany komunista węgierski nazywa się Dr. Ernest Bettelheim. Znaleziono u niego gotówkę w sumie 163 tysięcy koron. Bettelheim przebywał także w Vöslau.

Przed ustąpieniem Kołczaka?

Wiedeń, Tel. Comp. donosi z Waszyngtonu: Wiele okoliczności przemawia za tem, że ustąpienia Kołczaka spodziewać się należy w dniach najbliższych. Kołczak ustąpi z powodu poniesionych klęsk militarnych. Natomiast »Association Press« oświadcza, że pogłoski o ustąpieniu Kołczaka są nieprawdziwe, tembardziej, że Kołczakowi udało się uzyskać połączenie z Deniki nem tak że armia Denikina i Kołczaka tworzą obecnie front jednolity przeciw bolszewikom. Rząd amerykański wysłał Kołczakowi 75 tysięcy karabinów i 12 i pół miliona naboi.

Plan zamachu bolszewickiego w Anglii.

Londyn. (Cz. B. P.) Dzienniki Nortclifa zamieszczają senzacyjne rewelacye o spisku bolszewickim w Anglii. Przygotowany był cały szereg zamachów. Na liście proskrybowanych znajdują się król, Lloyd George, członkowie gabinetu, Izby lordów i Izby wyższej. Dynastya miała zostać usuniętą, rząd wygnany a sowjety robotników i żołnierzy miały objąć zarząd krajem. Plan wywołania republiki sowjetów w Anglii był szczegółowo wypracowany. Powszechny strajk robotników miał być przygotowaniem zamachu. Projektowane były zamachy bombami, obsadzenie budynków publicznych i banków angielskich.

Ameryka zerwie pokój odrębny z mocarstwami centralnemi?

Berlin. (Wied. B. K.) „Berliner Tageblatt“ donosi z Hagi. „New Jork American“ donosi, że wielu senatorów ma zamiar starać się o to, aby Ameryka zerwała pokój odrębny z państwami centralnemi. Wskutek tego uprości się znacznie przyszła sytuacya polityczna Ameryki i nie trzeba będzie uwzględniać rozmaitych życzeń i zachcianek imperyalistycznych.

Wiedeń. (Tel. wł.) „Der Neue Tag“ przynosi z zastrzeżeniem następującą wiadomość ze sfer neutralnych: Amerykańska misya we Wiedniu i wszyscy urzędnicy amerykańskich akcyi ratunkowych otrzymali polecenie przygotowania się do wyjazdu. Ameryka chce przez to dać wyraz swemu niezadowoleniu z obecnego stanu rokowań pokojowych. Amerykanie mają wrócić do Wiednia dopiero po ratyfikacyi traktatu przez parlament amerykański.

Senator Lodge za zmianą traktatu.

Wiedeń. PAT. Wied. B. Kor. donosi z Amsterdamu na podstawie Biura Reutera:

Przywódca większości i przewodniczący komisyi senatu dla spraw zagranicznych senator Lodge wygłosił dłuższą mowę w senacie, w której nazwał »Ligę narodów« eksperymentem rozmyślnie wypaczonym. Oświadczył on się za zmianą paragrafu 10 i 15 jeszcze przed ratyfikacyą.

Skutki moratoryum w Czechach.

Wiedeń. PAT. »Neue Fr. Presse« donosi z Zurychu, że wczoraj nastąpił spadek waluty praskiej z 23·75 na 19 franków. Dziennik sądzi, że powodem tego spadku jest niekorzystne wrażenie moratorym, zaprowadzonego w państwie czecho-słowackiem. Także i austryacka waluta spadła w Zurychu i Amsterdamie.

Przed przyjazdem Hoovera do Krakowa.

Jutro przybędzie do Krakowa dyktator żywnościowy p. Herbert Hoover, szef żywnościowej misyi amerykańskiej. Urodził się na Jawie w r. 1873, wychował się w Kalifornii, ukończył tam »Stan ford - Universitet«. Zawodem jego jest górnictwo. Jako przedsiębiorca górniczy pracował w Chinach i Australii. Później przeniósł się do Londynu jako dyrektor naczelny wielkich przedsiębiorstw kopalnianych, działających w kilku częściach świata. Wraz z wybuchem wojny rozpoczęła się jego działalność ratunkowa na polu odżywiania krajów, dotkniętych zniszczeniem. W r. 1917 wezwał go prezydent Wilson do Ameryki dla zorganizowania akcyi żywnościowej Stanów Zjednoczonych, wkraczających w wojnę. Polityka żywnościowa Hoovera oparła się na dwóch hasłach: 1) zmniejszenie konsumcyi, 2) wzmożenie produkcyi rolnej. Do tych haseł dostosował wszelkie możliwe środki działania.

Dzięki jego przezorności i umiejętności przewidywania Europa szczęśliwie przebyła pierwsze ciężkie przesilenie aprowizacyjne w zimie r. 1918 – 1919.

Obecnie akcya Hoovera ma na celu zaradzenie zastraszającemu i katastrofalnemu brakowi węgla. Dnia 1. b. m. przedłożył on radzie ekonomicznej koalicyi memoryał, w którym w dosadnych słowach opisuje niebezpieczeństwo nowej katastrofy, katastrofy węglowej.

W memoryale tym wskazuje Hoover na to, że w pierwszych sześciu miesiącach r. 1919 produkcya węgla spadła z 679.500 000 ton w głównych krajach Europy (z wyłączeniem Rosyi) na 443,000 000 ton.

»Innemi słowy, produkcya węgla wykazuje niedobór 236,500,000 ton, tj. zmniejszenie o 35 proc. liczby normalnej. Deficyt ten nie dotknął w stosunku powyższym niektórych konsumentów, jak naprzykład służbę transportów lub obsługę miast. Przedewszystkiem dotknięci nim byli przemysłowcy i domy prywatne (ogniska domowe). Pozatem tendencyą naturalną krajów, produkujących węgiel, jest zachowanie dla siebie największej części tego, co jest im potrzebne dla konsumcyi normalnej, a zatem nie dostarczanie opału krajom, które go nie produkują.

»Prawie, że zbytecznem jest przypominać przyczyny zmniejszania się produkcyi, być jednak może, iż będzie dobrem, wyliczenie ryczałtowe pewnych przyczyn specyficznych, jednakowych, faktycznie, wszędzie.

»W stopniu niniejszym, stosunkowo do reszty, zaznaczyła się strata materyału i pracy ręcznej, wytworzona przez wojnę; były jednak opóźnienia w eksploatacyi, które trwały podczas wojny; było osłabienie wysiłku fizycznego wskutek niedostatku i niedomagań wojennych; istnieje dotychczas brak pociągów dla dowozu węgla z kopalni; istnieje znaczna liczba okręgów kopalnianych, których los polityczny nie jest jeszcze uregulowany przez traktat pokoju, a nadewszystko były częste żądania pracy, dążące do osiągnięcia lepszych zarobków. Żądania te wyraziły się przez strajki wciąż ponawiane i inne manifestacye, szkodliwe dla produkcyi.

Niestety, pracownicy europejscy w wielu miejscowościach dali się pozyskać teoryi, że zmniejszenie ich wysiłku fizycznego powiększy ich komfort i polepszy ich los. Z drugiej strony korzyści nieusprawiedliwione, odniesione przez właścicieli podczas wojny, wstrząsnęły dogmatem własności prywatnej umiejętnie oszczędzających.

Wszystkie te przyczyny wywołują w sposób rozmaity w różnych krajach swój skutek, wszystkie jednak doprowadzają do jednego wniosku, mianowicie, że produkcya jest niewystarczająca, aby ludność Europy żyć mogła.

»Przyjdą żniwa i w ten sposób rozstrzygnie się na razie zagadnienie żywności. Zagadnienie jednak węglowe wyrasta wobec tego, jako największa groźba dla równowagi i życia Europy. Jest to zagadnienie, tyczące się całej Europy, a którego Stany Zjednoczone nie mogą rozwiązać.

»Usunięcie na bok wszystkich innych spraw dla dodania miliona ton miesięcznie do transportów, wysyłanych przez Amerykę do Europy byłoby ciężarem zbyt wielkim wobec czynionych już przez Stany Zjednoczone przesyłek żywności, które zwiększyły się trzykrotnie od 1914 r.

»Zresztą, taki tonaż nadwerężyłby tylko całość transportów okrętowych całego świata. Wreszcie, wziąwszy pod uwagę, że produkcya węgla zmniejszyła się o 20 milionów ton miesięcznie, nadsyłanie jednego lub dwu milionów ton miesięcznie ze Stanów Zjednoczonych stanowiłoby pomoc bardzo drobną.

»Dla rozstrzygnięcia zagadnienia tego potrzeba przedewszystkiem powiększenia, a następnie podziału produkcyi.

»Możnaby dopomódz rozstrzygnięciu pierwszego zagadnienia, gdyby doprowadzić właścicieli i pracowników wszystkich kopalni europejskich do zrozumienia, że losy cywilizacyi europejskiej znajdują się w ich rękach w takim samym stopniu — a może i w większym — w jakim spoczywać będą w roku przyszłym w rękach producentów środków żywności.

»Rozstrzygnięcie drugiego zagadnienia

— podziału — jest żywotnem, jeżeli nie chcemy pozwolić na upadek państw nie produkujących, trzeba zatem, aby państwa, które są częściowo zaopatrzone, dostarczyły maksimum produkcyi.

»Polecam nagląco, aby pod jakąkolwiek postacią utworzono w Europie kontrolę węgla w celu poparcia produkcyi i zorganizowania podziału, któryby pozwolił żywotnym działom życia, na których opiera się równowaga ekonomiczna i polityczna, funkcyonować w dalszym ciągu«.

*

Onegdaj przyjął p. Hoover przedstawicieli prasy warszawskiej, którym oświadczył między innemi:

»Jako Prezes Najwyższej Rady Ekonomicznej miałem niezwykłą sposobność obserwować postęp odnowienia ekonomicznego i prądy dominujące teraz nad światem i jestem przejęty faktem, iż rząd polityczny może być utworzony w przeciągu dni, armia stworzona i porządek wznowiony w przeciągu kilku miesięcy. Jednak ekonomiczne odrodzenie nie może nastąpić ani ekonomiczny zarząd nie może powstać prędzej, niż w ciągu kilku lat. Polska postawiła pierwsze podstawy rządu, zapewniła sobie swobodę i uzbroiła się przeciwko zewnętrznym wrogom, zbudowała polityczną solidarność i ustanowiła porządek. Teraz ma ona przed sobą największe zadanie ze wszystkich, to jest odbudowanie swego życia ekonomicznego. Jest to problemat w dziewięciu dziesiątych wewnętrzny polski. Zewnętrzna pomoc w postaci zapasów i finansów jest nieznaczną częścią całego problematu. Przy teraźniejszej ekonomicznej sytuacyi świata, z brakiem zapasów, wywołanym pięcioma latami zniszczenia, z brakiem kapitałów, z depresyą ekonomiczną na całym świecie, Polska musi tem więcej polegać na swych własnych siłach, cały świat sam jest zajęty temi samemi problematami i cierpi z powodu takiej samej dezorganizacyi ekonomicznej.

Przyszły rok będzie dla całego świata rokiem »ściskania pasa«, tak samo dla Polski, jak dla wszystkich krajów. Będzie to rok, w którym rozsądny rząd będzie musiał nalegać na uzyskaniu maksimum produkcyi każdego potrzebnego artykułu, na jaknajwiększej oszczędności w zużyciu każdego produktu i na usunięciu wszystkiego niekoniecznie potrzebnego.

Polska musi otrzymać pewne zapasy z zewnątrz. Musi ona jednak za te zapasy płacić produktami, które będzie mogła wysyłać zagranicę. Czem prędzej Polska będzie mogła produkować na eksport, tem prędzej zamożność i wyższa stopa życia stanie się udziałem jej ludności. Przez zabronienie importu nie koniecznie potrzebnych towarów, przez zwiększenie produkcyi w każdym kierunku, przez oszczędność w używaniu można będzie w niezbyt długim czasie wprowadzić Polskę na drogę odbudowy; jedynym celem tego wszystkiego jest osiągnięcie lepszej egzystencyi całej ludności. To jest celem każdego dobrego rządu. Może to być osiągnięte przez wytrwałą pracę, przez współpracę skoordynowaną rąk i głów.«

Odpowiadając na zapytania dziennikarzy zaznaczył p. Hoover między innemi, że przybył do Polski, by konferować z ministrami polskimi w celu zdania sobie sprawy, jaka pomoc jest Polsce potrzebną.

Chodzi też o zorganizowanie nadzoru nad podziałem żywności w całym świecie, gdyż wszędzie brak pewnych produktów.

W tym celu stworzoną będzie organizacya centralna wszechświatowa. Filia takiej organizacyi będzie w Polsce, gdyż musi ona wzamian za otrzymywaną pomoc, dzielić się swymi produktami z resztą krajów.

Na zapytanie, kogo p. Hoover reprezentuje, odrzekł, że jest przedstawicielem Najwyższej Rady Ekonomicznej, a w szczególe i rządu Stanów Zjednoczonych.

Ameryka, jak się okazuje, też będzie od nas potrzebowała pewien produkt, mianowicie, cukier, od innych krajów zaś będzie potrzebowała wełny i olejów. Wysyłać będzie wzamian za to tłuszcz i oleje.

Nadmienił także p. Hoover, że znajdzie się dosyć surowców, by zaopatrzyć w nie Polskę. Jeśli się to dotychczas nie stało, to tylko dlatego, że kwestya kredytu nie została jeszcze załatwioną szczegółowo.

Poczyniono również kroki, by poprawić warunki komunikacyjne i ułatwić przewóz do Polski surowców i t. d.

Ameryka w ciągu ostatnich 9 miesięcy oddała 70 procent swej floty handlowej dla przewożenia żywności i surowców potrzebującym tego krajom i w portach amerykańskich leżą całe stosy manufaktury które nie mogą się przez to ruszyć. Zresztą i Anglia uczyniła to samo.

Dawniej — rzekł na to p. Hoover — gdy Polska nie miała ani dobrze zorganizowanego aparatu państwowego, ani komunikacyi dowoziliśmy jej żywność »do samych drzwi«. Polska, jako państwo, urodziła się dopiero po zawieszeniu broni, ale już po dziewięciu miesiącach jest dorosłym człowiekiem.

Niechże się stara sama produkować tyle produktów, ile potrzebuje, a to, co jej zabraknie, niech sama stara się wydobyć za granicą, przez własnych agentów, którzyby skupywali potrzebne produkty, starali się uzyskać kredyt i t. d.

W tym celu należy też uregulować kwestyę waluty, wycofywując z obiegu część nadmiernej ilości papierowych znaków pieniężnych.

*

St. Germain, B. K. »Chicago Tribune« ogłasza artykuł dra Surface, który jest ekspertem statystycznym przy delegacie żywnościowym Hooverze. Oświadczył on, że aprowizacya świata w najbliższym czasie zapowiada się dobrze. Idzie jedynie o rozdział i dobrą organizacyę żeglugi, aby okręty nie odbywały niepotrzebnych podróży. Europa w nadchodzącym roku będzie potrzebowała 15 do 20 milionów ton zboża, z czego Stany Zjednoczone mogą dostarczyć 10 milionów ze swoich nadwyżek. Dwa dalsze miliony mogą być dostarczone przez Kanadę, podczas gdy resztę bez trudności będzie można dowięźć z Australii i Argentyny. Wedle sprawozdań otrzymanych w Ameryce, w najbliższych europejskich obszarach zbożowych żniwa zapowiadają się dobrze. Trudności wynikną tylko na polu zaopatrzenia w mięso z powodu braku w Europie urządzeń do rozsyłania mięsa mrożonego. Bardzo da się odczuć brak cukru.

Na marginesie.

„Ultraszowinizm — Czechów"...

Rada gminna miasta fabrycznego Sternberg na Morawach postanowiła 19. lipca b. r. zakazać mieszkańcom wynajmowania lokali rodzinom żydowskim i niemieckim.

Postąpiła więc — ta zacna Rada gminna — jeszcze znacznie łagodniej, niż cały szereg wiejskich Rad gminnych w — Galicyi, które osiadłym od dziesiątek lat w danych wsiach rodzinom żydowskim doręczyły poprostu tzw. »wypowiedzenie«, równające się wyrzuceniu ze wsi na łeb i na szyję w dniach 14-tu pod grozą rabunku i zabicia.

Lecz nie sądźcie, aby prasa — ta opiekunka (z przeproszeniem) moralna narodu — pozostała głuchą i ślepą na krzywdy, łzy i ból.

Przeciwnie: prasa polska staje w obronie Żydów — czeskich, a prasa czeska broni prawdopodobnie (nie mam »przyjemności« jej czytać) Żydów — polskich.

Jest to specyalny podział pracy w publicystyce nowoczesnej.

Z tryumfem odkrywa się źdźbło w oku sąsiada, a udaje się ślepego wobec belki we własnem oku.

Uchwałę Rady gminnej w — Sternberg napiętnował — »Il. Kuryer Codz.« (w nrze 215 z 9 b. m.) jako — »ultraszowinizm Czechów«!...

Chuligan w roli — moralizatora, to zaiste klasyczny przykład etyki — wojennej i... powojennej.

O ekscesach w Polsce PAT milczy jak mumia Ramzesa II., a alarmuje świat pogromem w Odessie, którego — nie było.

Martwi się litościwy PAT zamierzonym podobno bojkotem kupców żydowskich w — Jugosławii, a bojkot Żydów w Polsce pozostawia do łaskawej oceny agencyi telegraficznej w — Zagrzebiu.

Szmoki dziennikarskie w Warszawie i Krakowie przemyśliwają dniem i nocą nad dolą i niedolą — Murzynów amerykańskich, a w kwestyi polsko-żydowskiej robią — wice pod adresem Morgenthaua.

Gdyby to czarnosecinne dalekowidztwo moralne nie odbywało się kosztem — żydowskim, kpiłbym sobie z niego.

Ale ono idzie zawsze na koszt — słabych...

Na to niema innej rady, jak stać się — mocnym.

To jednak »Izraelitom« — nie przystoi.

PEPIN.

KRONIKA.

Kraków, 16. sierpnia

„Kuryerek" pieni się i żółć swą wylewa z powodu oświadczenia komisyi śledczej, wysłanej do Pińska przez amb. Morgenthaua. Stwierdzamy raz jeszcze i podkreślamy z naciskiem, że oświadczenie, o którem donieśliśmy w numerze „N. Dz." z d. 15 bm., złożyła wspomniana komisya wobec dziennikarzy żydowskich w Warszawie. Rozumiemy gniew „Kuryerka", albowiem odpowiedzialność za to, co się stało w Pińsku, w niemałej mierze spada na ten odłam prasy polskiej, który ustawicznem podjudzaniem przeciw Żydom sprawie polskiej wyrządza niedźwiedzią przysługę. A wszak w tym odłamie prasy prym dzierży właśnie „Kuryerek."

Z powodu spoczynku sobotniego i wczesnego wskutek tego zamknięcia redakcyi nie zawiera nasz numer dzisiejszy ostatnich wiadomości telegraficznych i kronikarskich.

Teatr „Bagatela" w Krakowie, który w najbliższym czasie rozpoczyna artystyczne działalności swoje w nowym gmachu przy ul. Karmelickiej, skompletował już zespół obfitujący w nazwiska pierwszorzędne.

Skład personalu artystycznego przedstawia się następująco: Mar. Dąbrowski (dyrektor), Ludwik Czarnowski (zast. dyrektora i główny reżyser), Dante Baranowski (sekretarz), Zygmunt Noskowski i Franciszek Wysocki (reżyserowie).

W zespole wykonawczym: Halina Bilińska, Stefania Orwid Bruczowa, Aug. Daszewska, Marya Dąbrowska, Iza Kozłowska, L. Kwiecińska, Helena Łącka-Pawłowska, Marya Sznage, M. Tenczyńska, H. Wostrowska, Ada Zawiejska, Dante Baranowski, Ignacy Berski, Bolesław Brzeski, Stef. Bystrzyński, Ludwik Czarnowski, St. Czapelski, Józef Dębowicz, Ludwik Fritsche, J. Maciejowski, Zygmunt Noskowski, Stefan Orzechowski i Józef Trzywdar. Inspektorat sceny inż. Nowicki.

Repertuar teatru „Bagatela" obejmować będzie najnowsze komedye i farsy ze szczególnem uwzględnieniem twórczości rodzimej, oraz utwory wchodzące w zakres scen kameralnych i bulwarowych.

Biuro miejscowej komisyi kredytowej ministerstwa przemysłu i handlu, obwodu krakowskiego znajduje się przy ul. Floryańskiej pod l. 15 I p. W biurze tem udziela się w dnie powszednie od g. 11—1 pop. informacyi co do kredytu ulgowego dla drobnych przemysłowców i rzemieślników oraz ich organizacy wytwórnych i wydaje się przepisane druki na podania.

Fałszywe matury gimnazyalne. Związek Akademicki w Lublinie donosi, iż cały szereg materyalnie dobrze usytuowanych osób, niemających odpowiedniego wykształcenia, nabywa świadectwa maturalne w sposób nieuczciwy i zamierza na zasadzie tych de facto fałszywych matur wstąpić do wyższych uczelni naukowych w Polsce lub zagranicą. Dalej zawiadamia Związek, że podejmuje akcyę wspólną z innemi organizacyami akademickiemi kraju, aby połączonemi siłami zwalczać korupcyę na polu naukowem. Związek zwraca uwagę wszystkich, którzy w sposób pomieniony nabyli świadectwa szkół średnich, że przy pierwszej próbie którejkolwiek z tych osób wstąpienia do wyższego zakładu naukowego w kraju lub zagranicą — związek wystąpi z całą stanowczością wobec lokalnych władz naukowych, a ewentualnie i sądowych; niezależnie od tego wobec każdej z tych osób ogłoszony będzie bojkot towarzyski, jako wobec ludzi, którzy dopuszczają się czynów niemoralnych i przyczyniają się do rozwoju korupcyi w kraju.

Podziękowanie. Dzieciom z Krakowa Romei Jawetzównie, Aleksandrowi i Michałowi Neumanom, Lilii S. Dance Gewürz, Alfredowi Alles i Leonowi Feuer składa kolonia żyd. dzieci w Krynicy za przesłane K 201·40 jako dochód z festynu, najserdeczniejsze podziękowanie.

Zbiórka na opuszczone dzieci. Magistrat zezwolił Komitetowi opieki nad dziećmi ziemi krakowskiej, oraz Stowarzyszeniu „Rady opiekuńczej w Krakowie" na urządzenie zbiórki w d. 14 września br. w Krakowie i w dz. XXII przy 45 tolikach — na cele utrzymania opuszczonych dzieci.

„Na drodze ku nowej ludzkości", na ten temat wygłosi dziś p. Zerubabel z Warszawy odczyt w sali kahału przy ul. Krakowskiej 41. Wstęp K 4, 6 i 8. Bilety wcześniej do nabycia w „Strzesze robotniczej" przy ul. Gertrudy 27.

Stow. wysłużonych żołnierzy w. m. Ansche Chail w Krakowie prosi nas o zaznaczenie, że nie jest identyczne ze Związkiem żydowskich inwalidów.

KOMUNIKATY.

Merkaz-Haceirim. Sobota 16 bm. o g. 2 i pół pop. wycieczka do farmy ogrodniczej „Hechaluca" w Płaszowie, połączona z ref. tow. Mellera n. t. „Pozytywna praca."

REPERTUAR OPERY:

Sobota: „Dola"

Niedziela: „Cyrulik sewilski" wiecz. „Dola" ostatnie przedstawienie opery w tym sezonie.

REPERTUAR M. TEATRU POWSZECHNEGO

Sobota: „Chrześniak wojenny"

Niedziela: popoł. „Śluby panieńskie" wiecz. „Śluby panieńskie"

Poniedziałek: „Czartowska ława."

Z kraju.

Tarnów. Staraniem krakowskiego Związku kupców żydowskich zwołano d. 10 bm. zebranie kupiectwa żyd. okręgu sądowego Tarnów w sali tutejszego »Koła kupieckiego«, na którem o potrzebach zorganizowania kupca żydowskiego bardzo rzeczowo i wyczerpująco referował p. Schenker z Krakowa. Po dłuższej dyskusyi uchwalono wybrać komitet prowizoryczny złożony z p. aptek. Adlera przewodn. p. Heumanna wiceprzew. i Dr. Schenkla sekretarza, którego zadaniem będzie poczynić kroki przygotowawcze dla stworzenia wzmienionej organizacyi kupieckiej dla Tarnowa i okolicy.

Wieczorek muzykalno-wokalny połączony z tańcami urządzony przez tutejszą organizacyę kobiet żydowskich wypadł bardzo pięknie. Na program złożyły się dekl. p. Rosenberga, śpiew solo p. Auberównej doskonała deklamacya żydowska p. Fluhrównej, która zjednała sobie szerokie uznanie, skrzypce p. Fleischera oraz fortepian p. Spinradównej i p. Brodera. Znaczny dochód przeznaczony na żyd. półkolonie wakacyjne.

Brak żyd. Towarzystwa gimnastycznego daje się tem dotkliwiej tutaj odczuwać, że obecnie brak już odpowiedniej sali gimnastycznej, co było jedynym szkopułem, dla którego akcya przed wojną w tym kierunku wszczęta musiała w zarodku utknąć. Wypadałoby z tego miejsca zaapelować do komitetu »Safy Berury«, który podobno w powyższej kwestyi wygotował już pewne plany, by do dzieła nieco raźniej się zabrał, wszak sprawa tak pilna i dla fizycznego odrodzenia młodzieży żydowskiej tak piekąca.

Buńczuczny pan Bieniawski. Podczas jazdy z Zakopanego do Krakowa w nocy z 11 na 12 bm. rozegrała się następująca scena w przedziale 2-giej klasy. W Nowym Targu wsiadło do tego przedziału kilku Żydów i Żydówek. To się nie spodobało p. Władysławowi Pierzak Bieniawskiemu, właścicielowi ziemskiemu z pod Kalwaryi, który odezwał się do sąsiada temi słowy: »Podaj mi rewolwer z walizki, ja ich (Żydów) tu wszystkich wystrzelę«. Podczas jazdy nie przestawał buńczuczny ten szlachcic klnąć i wykrzykiwać na obecnych Żydów. Wściekłość tego pana zaszła tak daleko, że w Suchej uderzył silnie w twarz p. M. L. z Brzeska tak, że temu oko nabrzmiało, co mieliśmy sposobność skonstatować w naszej redakcyi. Postępowanie p. Bieniawskiego oburzyło nawet obecnych Polaków, z których jeden zauważył w słusznym gniewie: »To jest nasza inteligencya, nasi właściciele ziemscy...« Oczywista, że odważny p. Bieniawski po dokonaniu swego pięknego czynu, wysiadł czemprędzej z wagonu i przeniósł się do innego.

Ze świata.

Nowy rekord wysokości. Paryż. (PAT) Ag. Havasa: Lotnik Weiss i mechanik Bleque wznieśli się na 9000 m. wysokości i osiągnęli w ten sposób światowy rekord. Wzlot nastąpił w 53 minutach. Na owej wysokości stwierdzono temperaturę minus 32 stopni.

PIERWSZA
FABRYKA WĘDLIN
KOSZERNYCH
A. S. SPIRY
KRAKÓW, UL. KRAKOWSKA 5.

poleca przedwojennej jakości kiełbasę, salami cielęcą, węgierską, paryską, weroneską, pasztetową i t. d.; szynkę: wołową, cielęcą i westfalską; mostek wołowy i ozor wędzony po przystępnych cenach, hurtownie i częściowo.

Grable marki „Adlera“ i zwyczajne w większej ilości po przystępnych cenach do nabycia u **Salomona Nattla** hurtowny skład towarów żelaznych Agnieszki 10. 1096

Zakład artyst. fotografii »Adela« Kraków ul. Grodzka 49. poszukuje **panny biurowej** znającej korespondencyę polsko-niemiecką. — Zgłoszenia osobiste między 2—4 popoł. 1112

Kompletne urządzenie łaźni parowej, składające się z 11 kabin wraz z kotłami ma do sprzedania biuro techniczne Maksymiliana NEUMANNA w Krakowie ul. Wielopole 22. 1088

Buchalter (ka) rutyn. i samodzielny korespondent może natychmiast objąć posadę. Oferty z podaniem warunków pod »Biuro techniczne« do Administracyi Nowego Dziennika. 1087

Kostyumy według najnowszych żurnali po przystępnych cenach wykonuje krawiec Izydor Braw Starowiślna 27. I. p. — Tamże potrzebne zdolne panny do szycia. 1016

Zawiadamiam Szan. P. T. Klientelę, że z dniem 1 sierpnia b. r. przyjmujemy do przefasonowania kapelusze damskie filcowe i welurowe, oraz białe do czyszczenia. Przyjmujemy również kapelusze męskie. Dla przejezdnych wykonujemy roboty w przeciągu 24 godzin.

I. Gross, Kraków, Stradom 27.
920 Fabryka kapeluszy.

Poszukuje się rutynowanej mundantki. — Zgłoszenia osobiste między godziną 11—12, Kraków, Rynek 37 III. piętro. 1062

Poszukuje się inteligentnej panienki pod korzystnemi warunkami do wychowania 7 letniego chłopca Zgłoszenia pod »N. 15.« do Administracyi N. Dziennika. 1038

Zdolnych ekspedyentów lub ekspedyentki przyjmie LEON BRACIEJOWSKI, konfekcya damska Kraków, Grodzka 5. 1123

Zgubiono dokument wojskowy (na jeden rok uwolnienie) na nazwisko Abraham Pechner. Łaskawy znalazca zechce oddać za 200 K nagrody do p. Hersteina, Skałeczna 2. II piętro. 1115

Ż. K. S. Makkabi. Zamówienia na jubileuszowe fotografie klubu w cenie 36 koron za sztukę przyjmuje firma MAKS BECKMANN, Stradom L. 27, gdzie też próbną fotografię oglądać można.

PIERWSZA POLSKA
CHEM. PRALNIA i ART. FARBIARNIA
„Czystość“
Przyjmuje wszelką garderobę, materyę i jedwab. do chem. czyszczenia i art. farbowania. Wykonuje w jak najkrótszym terminie.

(Do żałoby w 24 godzinach.)

Przyjmuje bieliznę i firanki do prania, rękawiczki do chem. czyszczenia.

Filie:
Sławkowska L. 23. :-: Sebastyana L. 3.
ulica Kolętek L. 9. (Centrala) — —
Podgórze, ulica Kalwaryjska L. 5 — —

Pani
Pan
pieniędzy
Potrzebuje
od krewnych
w Ameryce?

Zwróć się Pan (Pani) do nas! Pańskie listy dostaną się za naszom pośrednictwem jak najpewniej do Ameryki. Niedokładne adresy sprostuje nasze biuro w Nowym Jorku. Nasz adres opiewa;

Delegation des Jüd. Nationalrates für Ostgalizien (Abt. Amerika)
Wiedeń II.
Taborstrasse 20 a.

Zawiadamiam
moich stałych odbiorców, że
Nadszedł znowu wielki transport
OBUWIA
jakoto:

buciki z wysokiemi cholewkami, półbuciki, pantofelki. Specyalny wybór lakierek. Buciki dziecinne i sandały w wielkim wyborze. Buciki męskie.

Wszystko wyrobu ręcznego.

Bracia Klein, Kraków, ulica Lubicz L. 3.
naprzeciw dworca kolejowego.

Uprasza się baczną zwracać uwagę na firmę. 828 **Źródło nabycia dla odsprzedawców.**

Numer Telefonu 3513.

Po 20 halerzy od słowa
przyjmuje ogłoszenia od chcących wyjść za mąż lub się ożenić, jedyne w całej Polsce pismo poświęcone sprawie kojarzenia małżeństw »Fortuna« Redakcya Kraków Rynek główny L. 11. 989

KURSA MATURYCZNE i UZUPEŁNIAJĄCE
„MATURA“
Kancelarya: **Kraków, ul. Grodzka L. 32/II.**

godziny urzęd. od 10—12 i od 4—6,

Jednoroczny kurs przygotowawczy do matury w szkołach średnich, oraz osoby dla seminaryum nauczycielskiego, otwarte zostaną w najbliższych dniach — Ilość osób ściśle ograniczona. Ceny możliwie najniższe. Dla osób przygotowanych już do matury wrześniowej b. r. **przed egzaminowe repetytorya w kilkunastu lekcyach. Lekcye zbiorowe i indywidualne.** — Uczestnicy otrzymają **specyalne skrypta, tłómaczenia i wszelkie środki pomocnicze bezpłatnie.** Wpisy przyjmuje kancelarya kursow do 20 b. m. włącznie. — Prospekty i informacye bezpłatnie. 986

PRAWDZIWE FARBY DO MATERYI, PŁÓTNA marki 921
HERKULES HERKULES
od firmy Ulrich i Seiler do nabycia tylko u Barucha Saiza w Przemyślu,

---

„Palatyn“
najlepsza farba do materyi wyrobu Szulca po najtańszych cenach zastępstwo na Galicyę. Ceny i próbki odwrotną pocztą. **Samuel KUPFERBERG, Grębów.** 1091

Na „Jom-Kipur“
potrzebne świeczniki, tzw. **Andachtslampen** w szklankach do nabycia w każdej ilości w fabryce wyrobów chemicz. **»Krakowiak«** w Krakowie Podgórzu ul, Staromostowa L. 3 Ze względu na otrzymaną już dużą ilość zamówień i zbliżające się Święta, jest wskazanem zamówienia szybko nadsyłać. Wysyłki uskutecznia się na cały obszar Rzeczypospolitej. 1097

Hurtownia Perfumeryi
poleca wszelkie artykuły w zakres kosmetyki wchodzące jak: Pasty do zębów, kremy dla twarzy, pudry, wodę kolońską, brylantyny, wody toaletowe, mydła toaletowe i do golenia po cenach fabrycznych
MAKS LANDWIRTH
KRAKOW, DIETLOWSKA L. 40.

Biuro pośrednictwa pracy kobiet żydowskich
urzęduje codziennie od 2—5, **Stradom 15.** I. p. ofic. 52

Pralnia „Hygiena“
Wrzesińska 1. — Filia Starowiślna 45, wykonuje pranie i prasowanie kołnierzy w 5 dniach. 1039

Baczność adres.
PERFUMERYA HURTOWNA
M. ZOLBERG
obecnie
Warszawa, ulica Nalewki L. 25.
(w bramie I p.) Telefon 47-73. poleca wielki wybór mydeł toaletowych, perfum oraz wszelkie wyroby kosmetyczne fabryk krajowych i zagranicznych. 1041
Baczność adres.

Restauracya koszerna
Kraków, Stradom 15 991
poleca bardzo smaczne potrawy po cenach umiarkowanych. O łaskawe względy prosi
S. NORMANN właściciel. J. MANDELBAUM kierownik.

NOWOŚĆ! NOWOŚĆ!
W tych dniach ukaże się
kieszonkowy
słownik polsko-hebrajski
Wydawnictwo postanowiło przyjmować aż do 31 b. m. br. zamówienia na słownik. Zamawiający za przesyłką K 10, jako upłaty częściowej, otrzymają słownik którego cena w handlu księgarskim wynosić będzie około 20 K, po cenie o 15% niższej
Zamówienia wraz z pieniądzmi przyjmuje 1059
Jehuda Nussbaum, Kraków, Miodowa 19/1.

Palestyńskie Tow. Budowlane z ogr. por
Berlin W. 50. Pragerstrasse 22.

INTERESENCI
dla finansowego lub technicznego udziału jakoteż tacy, którzy chcą dla siebie w Palestynie przygotować domy mieszkalne, gospodarskie lub przemysłowe budynki i t. p. niech żądają bezpłatnej przysyłki naszych **prospektów**

Konto bankowe: Bank komercyalny i dyskontowy w Berlinie Kaiserallee 211. Kasa depozytowa D. Zastępca na Polskę:
M. Aschkenase, Lwów, Jachowicza 15/II.

Igły i czółenka do maszyn do szycia poleca **ze składu** 1110
Dom Handlowy J. Goldman
Warszawa, Śniadeckich Nro 6. :-: Telefon 268-71.

Redaktor naczelny Dr. Wilhelm Berkelhammer Odpowiedzialny w zast. Jakób Freund. — Druk. M. Dattschera, Kraków, Bożego Ciała 19. Telefon 1554,